

Панна Ганна

Українська народна казка

Жили собі чоловік і жінка, і була в них донька-красуня. Що мати гарна була, а дочка — ще краща. Ще дівчинка до літ не дійшла — довелося матері помирати. Покликала вона дитину до себе і каже:

— На тобі, доню, це зернятко. Як буде тобі важко, посади його — і виросте верба. Проси в тієї верби все, що тобі треба.

Поховав чоловік жінку й одружився вдруге — із вдовою, а у неї була своя дочка. Вдова свою доньку жалує, дає легку роботу, а сироті й просвіту нема. Бабина дочка ледача, а ця роботяща, проте ніколи мачусі не вгодить.

Як тільки мачуха не ганяла пасербицею, а та все мовчки робить. От загадала зла жінка, аби сирота погнала бичка пасти, та ще й взяла з собою круг прядива, пом'яла, потіпала, попряла і полотно додому принесла. А як не зробить — щоб додому й не приходила!

Взяла дівчина те прядиво, погнала бичка. Бичок пасеться, а вона сіла та й плаче. А потім й згадала про своє зернятко. Посадила його, полила та й заснула. Прокидається — аж із того зернятка верба стала. Підійшла до неї дівчина та й каже:

— Вербо яра відчинися! Панна Ганна йде!

От верба відчинилася, а з неї панни так і вилинули.

— Панно наша люба, панно наша мила, що накажеш робити?

Вона й переказала їм усе, що мачуха загадала. Дівчата повернулись у вербу. А дівчина допасла бичка і знову до верби:

— Вербо яра, відчинися!

Верба відчинилася, і ті панни винесли їй тонке та біле полотно. Баба як побачила те полотно — аж зубами заскреготіла! Послала зараз свою дочку бичка пасти, дала мичку та й каже:

— Бери, доню, мичечку: спрядеш — то спрядеш, а не спрядеш — то й так пригониш.

Погнала ледащиця бичка пасти та й мичку закинула, а ввечері пригнала бичка і каже:

— Мамо, в мене так боліла голова, що й не зведеш.

— Дарма, доню, ляж та відпочинь.

От діждали вони неділі. Баба свою дочку причепурила і веде до церкви, а на дідову гримає:

— Щоб ти піч витопила, обід зварила, в хаті прибрала, з того білого полотна сорочку пошила, поки ми з церкви повернемося. Та гляди: не зробиш — жива не будеш!

От пішли вони до церкви, а дівчина обід наварила, в хаті прибрала, а тоді побігла до верби і каже:

— Вербо яра, відчинися! Панна Ганна йде!

Верба відчинилася, а з неї панни вилинули. Ганна подала їм полотно і попросила зшити сорочку, а ще дати їй гарне вбрання до церкви.

Панни зараз убрали її гарно і у вербу заховалися. Тут де не взялися коні — вона сіла в карету й поїхала до церкви.

Як увійшла в церкву — так її і осяяла. А на той час князенко був на службі. Угледів він дівчину — то й очей не відведе. Коли відправа закінчилась, дівчина першою вийшла із церкви, сіла у карету і поїхала до верби. Там віддала паннам свій одяг, забрала сорочку і швидко прибігла додому.

Аж тут приходять мачуха з дочкою із церкви.

— А що — наварила?

— Наварила.

— А сорочку пошила?

— Пошила!

Мачуха тільки плечима знизала. Почали розповідати, яку гарну панночку вони у церкві бачили.

Коли діждали наступної неділі, дід з бабою та дочкою пішли до церкви, а сироті мачуха знову роботу загадала. А та роботу швиденько зробила, побігла до верби, переодяглася і знову до церкви поїхала.

А князенко вже там: очей з неї не зводить. Усі люди торопіють: чи то царівна, чи князівна?

Повернулися родичі з церкви, знову про панну розказують, що князенко гарний, а вона ще краща.

— А на кого та панна схожа? Може, на мене? — питається дівчина.

Мачуха так розсердилася, що ледь її не побила.

Князенко тим часом у людей розпитує, чи не знає хто, звідки та панна. Та ніхто не знає. От хтось йому і порадив на тому місці, де панна стоятиме наступного разу, смоли підлити.

Так і зробили. Як стала відправа у церкві закінчуватися, дівчина кинулась бігти, а черевичок у смолі й застряг. Тоді вона визволила ногу й в одному черевичку побігла. Приїхала до верби, переодяглася і швидко додому помчала.

Повернулися баба з дочкою з церкви, стали розказувати, який то черевичок та панна загубила — навіть й ноги такої, мабуть, нема, аби на неї прийшовся!

— А може, на мою прийдеться? — знову запитує дівчина.

Баба як розлютується, як почне її бити та нетіпахою і грубницею прозивати! Побили і з хати прогнали.

А князенко й послав своїх слуг, аби міряли той черевичок: на чю ногу він прийдеться, та дівчина і стане його нареченою.

Пішли слуги спершу по королях, потім по панах, а далі й до простих селян почали в хати заглядати. Прийшли й до мачухи. Стала її дочка той черевичок на свою ногу надягати — де там! А дідова дочка з печі виглядає. Покликали її, а мачуха сердиться,

відганяє. Поміряла дівчина черевичок — він їй на ногу і прийшовся.

От забирають дівчину в палац, а баба кричить, що вона сяка-така, нетіпаха. А дівчина попросила дозволу піти убратися. Прийшла до верби, а панни до неї так і вилинули. Прибрали її, як королівну. Увійшла вона в хату — так хата і засяяла.

Взула вона на ногу другий черевичок, сіла в карету і поїхала.

Славне весілля відгуляли. А верба з криничкою пішли в землю та знову вийшли в князенковому саду.